

B O G A N M E L D E L S E R

Poul Nyboe Andersen: Den økonomiske Sammenhæng. Det danske Forlag 1947. 155 Sider, Kr. 4.75.

Poul Nyboe Andersen: Penge og Penges Værd. Det danske Forlag 1947. 155 Sider, Kr. 4.50. (3. reviderede Udgave).

Det savn, der hidtil har været her i landet af en samlet fremstilling af nationalekonomiens hovedproblemer for den almindelige læser, er nu afhjulpnet med Nyboe Andersens udsendelse af »Den økonomiske Sammenhæng«, der sammen med hans tidligere bog om »Penge og Penges Værd«, som samtidig er fremkommet i en å jour-ført udgave, omtrent dækker det område, som sædvanligvis behandles i de nationalekonomiske lærebøger. »Omtrent« betyder, at man kunne ønske, at N. A. ville skrive endnu et bind om den økonomiske fordeling. Den eneste alvorlige indvending mod de to fremstillinger er nemlig, at fordelingsproblemerne får en alt for stedmoderlig behandling. Der findes kun meget lidt om jordrentens højde eller om arbejdslønsens bestemmelse eller om disse prisers sammenhæng med produktionsomkostninger for den enkelte vare. I øvrigt er fremstillingerne fortrinlige. Sproget er livligt og klart, og eksemplerne gode og godt konstrueret efter virkeligheden. Dispositionen af »Den økonomiske Sammenhæng« er langt bedre end den traditionelle. Efter gennemgang af de institutionelle forudsætninger, beskrivelse af »arbejdskraften« og »produktionsapparatet« får man i et afsnit om nationalindkomsten, de centrale makroøkonomiske sammenhænge mellem forbrug, investering og opsparing, dels i et lukket samfund og dels i forbindelse med udenrigshandelen. Her behandles også skatternes og de offentlige udgifters virkning på samfundets økonomi. I stedet for en virkelighedsfjern analyse af efterspørgsels- og ud-

budsfunktionerne fremstilles baggrunden for købers og sælgers stilling i markedet ved et kapitel om husholdningens økonomi og et om virksomhedens økonomi. Under det sidste afsnit er givet grundtrækkene i landbrugets driftsøkonomi. Både elasticitetsfænomenerne og de vigtigste omkostningsproblemer bliver på denne måde knyttet til virkeligheden. Kapitlet om kræfternes sammenspil: Markedets økonomi forekommer selv under hensyn til fremstillingens omfang meget kortfattet. Dette kapitel bliver dog ligesom det sidste afsnit om de økonomiske bevægelser nærmere belyst i bogen om »Penge og Penges Værdi«.

Denne bog beskriver pengeinstitutionerne, pengeformidlingen over for udlandet, pristallet, penge- og rentepolitik og deres betydning for produktionsudviklingen. De sidste kapitler handler om inflation og deflation. Når man ikke har været ret længe i Århus, kan man ikke lade være med at opponere imod den sikkerhed, hvormed kalkulationsposterne gøres til de prisbestemmende faktorer, når man ræsonnerer ud fra dynamiske forudsætninger. Erfaringerne viser, at avancetillægget i mangfoldige tilfælde er en residual, der fastsættes under hensyn til det mulige aftræk. Her får indkomstforøgelser også uden for egentlige inflationsperioder direkte betydning for prisstigningen. Særlig virker indkomstforøgelser for varige goder og jord, hvor flugten fra pengene desuden gør sig gældende. Herved får også renten en større betydning, end N. A. tillægger den. Men klarhed og korthed er en stor fordel ved N. A.s bøger, og så kan man ikke få det hele med.

N. A. skriver i den sidstomtalte bog (side 152): »Det gælder (imidlertid) om at gøre Nationaløkonomien til et brugbart Værktøj ved at tilpasse dens Begreber og Tankegange saa nært til Virkeligheden som muligt«. Hans to

B O G A N M E L D E L S E R

Poul Nyboe Andersen: Den økonomiske Sammenhæng. Det danske Forlag 1947. 155 Sider, Kr. 4.75.

Poul Nyboe Andersen: Penge og Penges Værd. Det danske Forlag 1947. 155 Sider, Kr. 4.50. (3. reviderede Udgave).

Det savn, der hidtil har været her i landet af en samlet fremstilling af nationalekonomiens hovedproblemer for den almindelige læser, er nu afhjulpet med Nyboe Andersens udsendelse af »Den økonomiske Sammenhæng«, der sammen med hans tidligere bog om »Penge og Penges Værd«, som samtidig er fremkommet i en å jour-ført udgave, omtrent dækker det område, som sædvanligvis behandles i de nationalekonomiske lærebøger. »Omtrent« betyder, at man kunne ønske, at N. A. ville skrive endnu et bind om den økonomiske fordeling. Den eneste alvorlige indvending mod de to fremstillinger er nemlig, at fordelingsproblemerne får en alt for stedmoderlig behandling. Der findes kun meget lidt om jordrentens højde eller om arbejdslønsbestemmelse eller om disse prisers sammenhæng med produktionsomkostninger for den enkelte vare. I øvrigt er fremstillingerne fortrinlige. Sproget er livligt og klart, og eksemplerne gode og godt konstrueret efter virkeligheden. Dispositionen af »Den økonomiske Sammenhæng« er langt bedre end den traditionelle. Efter gennemgang af de institutionelle forudsætninger, beskrivelse af »arbejdskraften« og »produktionsapparatet« får man i et afsnit om nationalindkomsten, de centrale makroøkonomiske sammenhænge mellem forbrug, investering og opsparing, dels i et lukket samfund og dels i forbindelse med udenrigshandelen. Her behandles også skatternes og de offentlige udgifters virkning på samfundets økonomi. I stedet for en virkelighedsfjern analyse af efterspørgsels- og ud-

budsfunktionerne fremstilles baggrunden for købers og sælgers stilling i markedet ved et kapitel om husholdningens økonomi og et om virksomhedens økonomi. Under det sidste afsnit er givet grundtrækkene i landbrugets driftsøkonomi. Både elasticitetsfænomenerne og de vigtigste omkostningsproblemer bliver på denne måde knyttet til virkeligheden. Kapitlet om kræfternes sammenspil: Markedets økonomi forekommer selv under hensyn til fremstillingens omfang meget kortfattet. Dette kapitel bliver dog ligesom det sidste afsnit om de økonomiske bevægelser nærmere belyst i bogen om »Penge og Penges Værdi«.

Denne bog beskriver pengeinstitutionerne, pengeformidlingen over for udlandet, pristallet, penge- og rentepolitik og deres betydning for produktionsudviklingen. De sidste kapitler handler om inflation og deflation. Når man ikke har været ret længe i Århus, kan man ikke lade være med at opponere imod den sikkerhed, hvormed kalkulationsposterne gøres til de prisbestemmende faktorer, når man ræsonnerer ud fra dynamiske forudsætninger. Erfaringerne viser, at avancetillægget i mangfoldige tilfælde er en residual, der fastsættes under hensyn til det mulige aftræk. Her får indkomstforøgelser også uden for egentlige inflationsperioder direkte betydning for prisstigningen. Særlig virker indkomstforøgelser for varige goder og jord, hvor flugten fra pengene desuden gør sig gældende. Herved får også renten en større betydning, end N. A. tillægger den. Men klarhed og korthed er en stor fordel ved N. A.s bøger, og så kan man ikke få det hele med.

N. A. skriver i den sidstomtalte bog (side 152): »Det gælder (imidlertid) om at gøre Nationaløkonomien til et brugbart Værktøj ved at tilpasse dens Begreber og Tankegange saa nært til Virkeligheden som muligt«. Hans to

bøger skrevet for den almindelige læser viser i høj grad, at han selv har evne til at arbejde efter denne linie. Det var at ønske, at han også fik lejlighed til at gøre det i en bredere og mere dybtgående fremstilling af nationaløkonomiens hovedproblemer.

Niels Banke.

Even Marstrand: England i det 20. Aarhundrede. Politisk, økonomisk, socialt. Martins Forlag 1948. 374 Sider, Kr. 8,00.

Socialpolitisk Forening har udgivet en meget nyttig bog af Even Marstrand om England. Det er en samfundsbeskrivelse lagt op på samme måde som den, vi for vort eget lands vedkommende kender fra faget »Danmarks Statistik«, samt nogle udbyggede kapitler om engelsk politisk historie i det 20. århundrede og den engelske stats- og kommuneforfatning. En sådan beskrivelse af et omfattende emne kan, når det skal gøres på en begrænset plads, vanskelig undgå at virke noget tørt. Marstrands bog er heller ikke morsom, selv om de historisk politiske afsnit med små biografier af de ledende politiske personligheder gør fremstillingen mere levende end en almindelig beskrivende statistik.

En anden vanskelighed ved en samfundsbeskrivelse, der skal give en mangfoldighed af fakta fra forskellige områder af samfundslivet, er at fastholde den sammenhæng, der er i den økonomiske udvikling. Marstrand har forsøgt at overvinde dette, dels ved et særligt afsnit om svingningerne i det økonomiske liv og dels et afsnit om Englands økonomiske politik. Det ville have været en fordel, om der var gjort mere ud af disse afsnit.

Som helhed giver dog bogens første fire afsnit en grundig skildring af det engelske samfund, som baggrund for de sidste aktuelle kapitler om den anden verdenskrig og tiden derefter, hvor fremstillingen er ført helt op til foråret 1948. Her behandles både Beveridgeplanen, efterkrigstidens sociallovgivning og det sejrende Englands økonomiske vanskeligheder. Med hensyn til de sidste problemer savner man en à jour-føring af den betalingsbalance, som er behandlet for tiden op til krigen, samt den forskydning af den engelske

kapitalbalance, som har fundet sted fra 1939 til nu.

Det er måske noget fordringsfuldt at stille yderligere krav til en bog, der som helhed netop imponerer ved det store arbejde, som ligger bag ved dens fremstilling; men om det, der er, er der kun godt at sige. Dens mange oplysninger vil forøge vor mulighed for at vinde forøget kendskab til et land, som har overordentlig stor betydning for vore egne forhold. Den vil sikkert blive anvendt som håndbog for lærere i alle grene af samfundskunskaberne, og det var at ønske, om Socialpolitisk Forening kunne fremskaffe tilsvarende fremstillinger om andre lande, der har betydning for dansk økonomi.

Niels Banke.

P. P. Sveistrup: Trafikvæsenets Driftsøkonomi set fra Forbrugernes Synspunkt. Nyt Nordisk Forlag 1948. 323 Sider, Kr. 16,00.

Lektor Sveistrup har med ovennævnte bog udsendt 2. bind af sin trafikøkonomiske trilogi, af hvilken 1. bind var en gennemgang af de enkelte trafikmidlers driftsøkonomi, mens det bebudede 3. bind vil give en deduktiv, teoretisk fremstilling af trafikøkonomien.

Den foreliggende 2. del afhjælper et afgjort savn. Siden prof. Bircks trafikøkonomi fra 1931 har der ikke fra økonomisk hold været givet en samlet dansk fremstilling af disse spørgsmål, og de mange interessante undersøgelser og konklusioner, som er fremkommet fra tekniker-side, har understreget nødvendigheden af, at trafikproblemerne også angribes af fagøkonomer.

Det bedste ved Sveistrups nye bog er dens mange tankevækkende problemstillinger og dens meget omfattende kildestudier og -angivelser. Ved at betragte trafikproblemerne fra efterspørgselssiden opnår forf. at optrække perspektiver og nå til konklusioner, som i høj grad har praktisk interesse, og ikke sjældent står i skarp modstrid med synspunkter fra anden side. Meget af stoffet er således velegnet til at vække diskussion i tekniske, administrative og politiske kredse — selv om forf.s forsigtige ydre form til tider